

Tvangslovutvalget

Begrenset begeistring i interesseorganisasjonene

Per Halvorsen
journalist

Ikke alle mener at Tvangslovutvalget treffer blink med ambisjonen om å begrense tvangsbruken og tilpasse seg internasjonale menneskerettsbestemmelser. Forbundsleder Jens Petter Gitlesen i Norsk forbund for utviklingshemmede er medforfatter av en generell dissens som inngår i lovutredningen. Der legger han vekt på det problematiske i å gi innhold til begrepet «manglende beslutningskompetanse», hovedvilkåret for å kunne vedta tvang etter den nye loven. Gitlesen mener «beslutningskompetanse» er et problematisk begrep på flere måter. Han stiller spørsmål ved om noen i det hele tatt er i stand til å avgjøre hvem som har slik kompetanse.

Jens Petter Gitlesen i Norsk forbund for utviklingshemmede.

Begynner i gal ende

- Tvangslovutvalget begynner i gal ende. Det burde ha begynt med å spørre om hva vi skal gjøre for å legge til rette for at flest mulig får utnytte sin beslutningskompetanse, og hvordan vi skal unngå tvang.

Han mener også at utvalget er på kollisjonskurs med FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), artikkel 2.

- Det er ikke vanskelig å hevde at det å frata en person selvbestemmelse er diskriminerende, sier han.

Mette Ellingsdalen i We shall overcome, som ikke har vært representert i Tvangslovutvalget, mener lovforslaget er en skuffelse og ikke i tråd med menneskerettighetene:

- Det ser ut som flertallet foreslår å videreføre det aller meste som er i psykisk helsevernloven. Du skal fortsatt kunne skjermes (isoleres), tvangsmedisineres og frihetsberøves.

ECT uten samtykke

Hun påpeker også at det åpnes opp for å legalisere elektrosjokk uten samtykke.

Mette Ellingsdalen i We Shall Overcome.

- Fordi utvalget opererer med et snevrere tvangsbegrep enn i psykisk helsevernloven, blir dette fremstilt som om det ikke er elektrosjokk på tvang, fordi det ikke kan utføres hvis pasienten yter motstand. Det er en utvidelse i forhold til dagens lovverk, og vil gå ut over dem som av forskjellige grunner ikke er i stand til, eller ikke tør å yte motstand. Det er veldig alvorlig fordi det handler om et svært inngripende tiltak med risiko for skade, noe utvalget anerkjenner, sier Ellingsdalen.

Størrelsen og innretningen på lovframlegget er dessuten et demokratisk problem, mener hun: Det er vanskelig å orientere seg i loven. Ulike elementer som er avgjørende for rettssikkerheten, er spredt rundt på forskjellige steder i lovteksten.

Ellingsdalen mener det mest positive er forslaget om en utfasing av bruken av mekaniske tvangsmidler.

- Dette er det mest radikale forslaget og betyr at man skal ha totalt opphør av for eksempel beltelegging tre år etter lovens ikrafttreden.

Tvangsmedisinering

Hun ser også positive trekk ved retten til å reservere seg mot tvangsmedisinering.

- Dessverre er det foreslått store begrensninger og unntak. Man kan blant annet kun reservere seg hvis man har vært psykotisk og fått antipsykotiske legemidler tidligere, sier hun.